

PROFESORUL DORIN GĂMULESCU LA A 70-a ANIVERSARE

La 4 aprilie 2006 profesorul Dorin Gămulescu a împlinit 70 de ani, din care peste 45 i-a închinat cu abnegație activității didactice și științifice. Recunoscut specialist pe plan național și internațional în domeniul filologiei sârbo-croate, personalitate puternică, marcată de o inteligență vie, profesorul Dorin Gămulescu a știut să unească, grație autorității sale științifice și morale a decanului, prodecanului (1976-1979) și a șefului de catedră care a fost (1996-2004) eforturile colegilor în jurul unor elevate idealuri profesionale.

Fiu de dascăl, profesorul Dorin Gămulescu s-a născut la 4 aprilie 1936 în localitatea Șiacu, județul Gorj. A absolvit liceul teoretic „Traian” în Drobeta Turnu-Severin (1946-1953) și și-a făcut studiile superioare la Facultatea de Filologie a Universității din București, secția de sârbocroată-română (1953-1957), cu rezultate remarcabile materializate în obținerea unei burse republicane în anul al treilea și cu recomandarea de a activa în învățământul superior.

Începuturile cercetării științifice datează din studenție, perioadă în care a reușit să publice primele două volume de traduceri din Branislav Nušić, *Anii de școală* și *Opere alese* (în colaborare).

După absolvirea facultății, beneficiază de o specializare la Belgrad și Novi Sad, între 1957 și 1958, petrecând o lună și la Tršić, locul de baștină al marelui reformator sârb Vuk St. Karadžić. În această perioadă a lucrat sub îndrumarea acad. M. Stevanović și a audiat cursuri de limba sârbă contemporană, folclor sârb, istoria limbii și lingvistică generală, reușind practic să atingă în domeniul limbii și culturii sârbocroate nivelul de cunoștințe al unui absolvent al Universității din Belgrad.

Din iunie 1958 este numit preparator la Catedra de slavistică și promovat în același an, în octombrie, asistent. Între 1963-1964 beneficiază

de un nou stagiul de specializare în Iugoslavia (Belgrad-Sarajevo-Skopje-Zagreb-Ljubljana) și are prilejul să ia contact direct cu climatul lingvistic din principalele centre universitare iugoslave, în urma căruia începe seria studiilor privind contactele lingvistice și interculturalitatea româno-sârbă, româno-sud-slavă care l-au consacrat. Din 1964 este un participant asiduu la simpozioanele științifice internaționale „Zilele lui Vuk Karadžić”, prestigioasă manifestare științifică organizată anual la Belgrad până în zilele noastre. La ultima participare (2006) a fost unul din cei trei referenți programați în ședința plenară, cu referatul *Preocupările lexicologice ale lui Jovan Sterija Popović în contextul interculturalității sârbo-române (cu prilejul a 200 de ani de la naștere)*.

În perioada 1969-1972 activează la Universitatea din Sofia ca lector de limba română, ține cursuri practice de limbă română și civilizație, publicând și un manual (*Учебник по румънски език*, Sofia, Nauka i izkustvo, 1976) pentru uzul studenților bulgari. Stagiul petrecut în Bulgaria este folosit și pentru aprofundarea cunoștințelor de slavistică, prin extinderea cunoștințelor în domeniul limbilor slave de sud și asupra bulgareii, participarea la manifestări științifice de prestigiu și publicarea de studii și articole în publicații de primă mână. Unele dintre ele au rămas lucrări de referință, ca, de pildă, articolul *O rumyno-bolgarskoj antroponimiceskoj interferencii*, în *Actes du XI-ème Congrès international des sciences onomastiques*, Sofia, 1974, p. 331-335.

Susține teza de doctorat cu titlul *Contribuții la studiul elementelor de origine sârbocroată ale vocabularului dacoromân*, în 1970, la București, sub conducerea acad. Alexandru Graur. Comisia de specialiști a fost alcătuită din I.C. Chițimia – președinte, Al. Rosetti, G. Mihăilă și G. Bolocan – referenți.

În 1968 obține gradul didactic de lector, în 1973 devine conferențiar, iar din 1986 profesor universitar.

Cursurile sale de profil sunt un model de cercetare sistematică în domeniu, fiind foarte apreciate de studenți. De-a lungul a celor peste 45 de ani petrecuți în instituția de învățământ superior filologic în care s-a format, a asigurat cel mai înalt nivel cursurilor de limbă sârbocroată oferite promoțiilor succesive de studenți. A elaborat și a publicat cursuri universitare și dicționare care sunt și astăzi principalele instrumente de lucru

pentru studenți, profesori, precum și pentru toți cei care doresc să aprofundeze această limbă: *Limba sârbocroată. Partea a II-a. Morfologia numelui/ Srpskohrvatski jezik. Drugi deo. Morfologija imena*, 1975; *Dicționar sârbocroat-român /Srpskohrvatsko-rumunski rečnik* (în colaborare), 1970; *Ghid de conversație sârbocroat-român*, București, Editura Științifică, 1967. Dintre cursurile ținute de prof. dr. Dorin Gămulescu la Catedra de limbi și literaturi slave menționăm: *Limba sârbă contemporană* (curs și seminar), *Gramatica istorică a limbii sârbocroate* (curs și seminar), *Istoria limbii sârbocroate literare* (curs și seminar), *Dialectologia limbii sârbocroate* (curs și seminar), *Curs practic de limba sârbocroată* (exerciții de fonetică, gramatică și conversație, interpretare de text și exerciții de traducere), *Curs practic de limba bulgară* (exerciții de fonetică și gramatică, traduceri și interpretare de texte), *Relații lingvistice româno-sud-slave* (curs special), *Influențe românești în limbile slave: în sârbocroată, macedoneană, bulgară și în documentele slavo-române* (curs special), *Aspecte interculturale româno-sud-slave* (curs special), *Lingvistică balcanică* (curs special).

A organizat și coordonat primul masterat (studii aprofundate) din cadrul catedrei, în 1993-1994, cu specializarea Filologie slavă, fiind titularul unor discipline noi, cursuri de sinteză: *Relații lingvistice româno-slave și Istoria slavisticii*.

Nu a încetat niciodată în a se perfecționa, efectuând stagii de documentare în centre universitare cu prestigiu în domeniul slavisticii: Belgrad (1990-1991, 3 luni, bursa „Zadužbina Vuka Karadžića”), Moscova (1996, 1 lună), Cracovia (2000, 1 lună).

Conducător de doctorat din 1990 în domeniul slavisticii, a îndrumat numeroase cercetări de valoare, permițând multor colegi universitari mai tineri de la catedră și din întreaga țară să se perfecționeze sub forma doctoratului, ajutându-i să ajungă la acest nivel pe care îl reclamă activitatea în învățământul superior. Până în prezent sub competența sa conducere și-au susținut cu succes teza și au obținut titlul de doctor în filologie nu mai puțin de 20 de doctoranzi și a contribuit în calitate de referent și la pregătirea altor doctoranzi din cadrul catedrei. Menționăm doar câteva dintre titlurile tezelor elaborate de membrii catedrei noastre, și nu numai: Ružica Šušnjara, *Nehajev i njegov doprinos hrvatskoj moderni*, 1998; Sorin Paliga, *Influențe*

romane și preromane în limbile slave de sud, 1998; Mihai Radan, *Graiul carașovean actual*, 1999; Octavia Nedelcu, *Tradiție și inovație în opera lui Miloš Crnjanski*, 1999; Mihai Nistor, *Terminologia morfologică și sintactică în limba rusă și română*, 1999; Simion Iurac, *Conotații expresive în romanele lui Boris Pilniak*, 1999; Dana Cojocaru, *Frazeologisme cu component cultural-istoric în limba rusă și română*, 1999; Silvia Mihăilescu, *Aspectul verbal în limba bulgară și modalități de redare în limba română*, 2004; Ruxandra Lambru, *Numele de persoană la români în secolele al XIV-lea și al XV-lea*, 2006; Cristina Godun, *Tadeusz Różewicz. Teatrul*, 2006; Anca Bercaru, *Antroponimele feminine la sârbi și români*, 2007.

Din bogata sa contribuție în domeniul contactelor lingvistice și interculturalității româno-sud-slave (antroponimie, toponimie, dialectologie, lexic, relații culturale) selectăm următoarele volume: *Elemente de origine sârbocroată ale vocabularului dacoromân /Elementi srpskohrvatskog porekla u dakorumunskom rečniku*, având la bază teza de doctorat susținută în 1970 la București sub conducerea acad. A. Graur și publicată de Academia Română în 1974 la Editura Libertatea din Pančevo (recenzii asupra lucrării efectuate de A. Graur, D. Macrea, H. Mihăiescu, Florica Niculescu Dimitrescu, M. Mladenov – Bulgaria, M. Savić – Serbia ș.a.); *Influențe românești în limbile slave de sud /Rumunski uticaji u južnoslovenskim jezicima*, București, 1983.

În plan științific a prezentat comunicări și prelegeri la diverse sesiuni, colocvii organizate de Universitatea din Belgrad (1978), Universitatea din Sofia (1969-1972), Universitatea din Cracovia, Varșovia și Katowice (2000), precum și la congrese și simpozioane naționale și internaționale ale slaviștilor, ca, de exemplu, Congresul de la Sofia (1963), Congresul de studii sud-est-europene (București, 1974), Simpozioanele româno-iugoslave (1976, 1982), Congresul Slaviștilor din Cehoslovacia (1968), Congresul de tracologie și onomastică din Bulgaria (1972), simpozioanele destinate relațiilor româno-iugoslave (1970, 1972, 1974, 1979), simpozioanele organizate în „Zilele lui Vuk Karadžić” (1973, 1977, 1978, 1984, 1987), congresele slaviștilor de la Praga (1968), Zagreb (1978), Cracovia (1998), Ljubljana (2003), comunicările sale atrăgând permanent atenția și aprecierile specialiștilor.

Datele biobibliografice ale prof. dr. Dorin Gămulescu au fost consemnate în lucrările *Биобиблиографски речник* (Dicționarul biobibliografic), Belgrad, 2005, p.67, *Dicționarul lingviștilor români*, 1977, *Who is Who în România*, 2006.

A tradus numeroase și importante opere din literatura sârbă și croată (Branislav Nušić, Ivo Andrić, Oskar Davičo, Milovan Djilas, Mladen Oljača, Jara Ribnikar, Jovan Dučić, Miroslav Krleža, Mirko Božić ș.a.). De-a lungul timpului a colaborat și publicat studii și articole în cele mai prestigioase reviste de specialitate din spațiul lingvistic româno-sud-slav („Balkansko ezikoznanie”, „Bălgarski ezik” - Bulgaria, „Zbornik za filologiju i lingvistiku”, „Književni jezik”, „Književni život”, „Književna istorija”, „Naučni sastanak slavista u Vukove dane”, „Zadužbina” – Serbia, „Romanoslavica”, „Analele Universității București”, „Studii și cercetări lingvistice”, „Révue des études sud-est européennes” – România ș.a.).

Prof. dr. Dorin Gămulescu a fost președintele Asociației Slaviștilor din România (1998-2006), dovedind o grijă deosebită pentru bunul mers al activității Asociației, pentru atragerea de noi membri din rândul tinerilor și promovarea acestora în plan științific. A fost redactor responsabil al revistei „Romanoslavica”, în această calitate citind toate articolele, făcând observații și sugestii menite a îmbunătăți atât conținutul acestora, cât și redactarea în limbi străine în vederea publicării volumelor XXXVI, XXXVII, XXXVIII, XXXIX și XL. De asemenea, de-a lungul activității sale, a inițiat și organizat împreună cu alți colegi activități care au dus la îmbunătățirea activității didactice și care au ridicat nivelul științific al cercetărilor în domeniul slavisticii. Astfel, din 1976, la inițiativa prof. dr. Dorin Gămulescu, împreună cu alți colegi, a avut loc personalizarea activității didactice a secțiilor prin dotarea unor cabinete cu materiale didactice și de cercetare, televizor, aparat video și o bogată bibliotecă proprie.

În perioada de decanat, a organizat și inițiat, alături de alți colegi, simpozioane bilaterale sârbo-române cu o remarcabilă participare internațională, privind interferențele culturale și lingvistice. Primul simpozion organizat în România, în 1976 (al patrulea, după cele trei organizate de românii din Voivodina), a însemnat schimbarea instituției organizatoare, care devenea Facultatea de Limbi Străine și implicit ridicarea nivelului științific al participanților. Acestui simpozion i-au urmat un

simpozion româno-bulgar (1978) și unul româno-polon, organizat un an mai târziu tot de Facultatea de Limbi Străine din București. Printre multe alte simpozioane organizate, menționăm aici și simpozionul internațional *50 de ani de existență a secțiilor de limbi slave moderne (bulgară, cehă, croată, polonă, rusă, sârbă, slovacă, ucraineană) la Universitatea din București*, București, 12-17 octombrie 1999, cu o deosebit de largă participare internațională (Bulgaria, Serbia, Polonia, Slovenia, Ucraina, Croația, Macedonia) și ale cărui acte au fost publicate în numărul XXXVI al revistei „Romanoslavica”, București, 2000.

Din 1998 funcționează ca membru al Comitetului Internațional al Slaviștilor, iar din 1999 până în prezent este ales membru în Prezidiul acestui comitet, fiind primul reprezentant al Asociației Slaviștilor care ocupă această funcție. În calitate de membru al prezidiului a organizat la congresul de la Ljubljana, împreună cu acad. Meveklovski, o masă rotundă vizând problematica învățământului slavistic universitar, „Slavistica universitară - prezent și viitor”, cu participare internațională (Ungaria, Slovenia, Polonia, Austria), sub egida Asociației Slaviștilor din România și a celor două catedre, de limbi și literaturi slave și de limbă și literatură rusă, problemă care constituie în continuare o preocupare a Comitetului internațional. A participat la sesiunile ordinare ale Comitetului internațional al slaviștilor, al cărui membru activ este, și în această perioadă (2002) slavistica românească a fost onorată de comitet prin acordarea calității de membru de onoare în persoana acad. G. Mihăilă.

Ca șef de catedră, prof. dr. Dorin Gămulescu a contribuit la bunul mers al activității catedrei și la menținerea prestigiului învățământului slavistic, dovedind putere de muncă, spirit de organizare, colegialitate, spirit vizionar, promovarea colegilor și întinerirea catedrei prin crearea de noi cadre, calități care i-au adus prețuirea unanimă a membrilor catedrei, a Consiliului profesoral, al cărui membru a fost mulți ani.

Pentru exemplul personal pe care l-a dat, total dăruit menirii sale, ca și pentru meritele sale personale a fost ales în funcții de conducere: decan, prodecan, șef de catedră. Încadrarea actuală ca profesor consultant vine să încununeze prestigioasa carieră didactico-științifică dăruind studenților și colegilor săi o lecție vie despre satisfacțiile unei meserii servite cu demnitate și devotament.

Profesorul dr. Dorin Gămulescu și-a întâmpinat împlinirea celor 70 de ani de viață cu conștiința datoriei bine făcute, înconjurat de stimă și aprecierea celor pe care i-a ajutat și i-au cunoscut calitățile profesionale și umane.

Anca Bercaru, Octavia Nedelcu

Bibliografie selectivă

I. LUCRĂRI CU CARACTER ȘTIINȚIFIC

a) volume

Elementele de origine sârbocroată ale vocabularului dacoromân, București-Pančevo, Editura Academiei - Editura Libertatea, 1974, 275 p.

Limba sârbocroată, II, Morfologia numelui, Editura Universității București, 1975, 137 p.

Influențe românești în limbile slave de sud I. Sârbocroata, București, Editura Științifică și Pedagogică, 1983, 371 p.

b) Studii, articole (publicate în volume și reviste)

Adaptarea fono-morfo-sintactică a unor antroponime și toponime de origine română la sistemul sârbocroat, în „Analele Societății de limba română”, nr. 6, Zrenjanin, 1975, p. 121-191

Antroponymes roumains dans la Serbie Orientale, în RRLi, XXI, 1976, nr. 3, p. 409-416

Arghezi în sârbocroată, în „România literară”, 6 VIII 1979

Bejenar (beženar), în „Analele Societății de limba română”, vol. 8, Zrenjanin, 1977, p. 97-100

Contribuții la studierea elementelor de origine sârbocroată ale vocabularului daco-român, CMUB, 1970, 19 p.

Etimologii românești (Contribuții la studiul unor cuvinte de origine slavă în limba română), în SCL, XVIII, 1967, nr. 5, p. 563-569

Etimologii sârbocroate (contribuții la studierea influenței românești), în SCL, XXII, nr. 5, p. 525-530

Étimologies serbo-croates (Nouvelle contribution à la connaissance de l'influence roumaine), în RRLi, XX, 1975, nr. 4, p. 353-355

Folclorul bănăţean publicat de Iosif Popovici și legăturile lui cu folclorul sârbocroat, în *Radovi Simpozijuma o jugoslovensko-rumunskim uzajamnostima u oblasti narodne književnosti (Pančevo, 28. IX- 1.X. 1972)*, Pančevo, 1974, p. 247-258

Граматичке унуте у двојезичним речницима српског језика, în „Naučni sastanak slavista u Vukove dane”, 26/2, Belgrad, 1998, p.421-426

Interferences onomastiques roumano-serbo-croates, RÉSEE, XIV, 1976, nr. 1, p. 121-129

Iz rumunsko-srpskih kulturnih odnosa, în „Banatske novine”, XXXIV, nr. 3454 din 20 mai 1977, p. 5

Împrumuturi lexicale sârbocroate în Banat (pe baza ALR), în „Romanoslavica” X, 1964, p. 209-227

Împrumuturi românești și aromânești în argourile sud-slave, SCL, XVI, 1965, nr. 4, p. 531-540

Jedan momenat srpsko-rumunske naučne saradnje, în „Banatske novine”, XXXII, nr. 3376, din 21 oct. 1975, p. 4

Jovan Sterija Popović și Lexiconul de la Buda, în *Actele Simpozionului româno-iugoslav*, București, 1979, p. 181

Jovan Sterija Popović și românii (prin prisma volumului Davorje), în „Lumina”, nr. 10-11, 1981, Pančevo, p. 745-750

Jovan Sterija Popović i pitanja književnog jezika srpskog, în „Naučni sastanak slavista u Vukove dane”, 8/I, Belgrad, 1982, p. 213-216

Juznoslavjanski dumi ot rumanski proizhod, în „Bălgarski ezik”, XXII, 1972, nr. 3, p. 243-248

L'influence roumaine sur le lexique des langues slaves (Influența română asupra lexicului limbilor slave), în colaborare, în „Romanoslavica”, XVI, 1968, p. 59-121

Metafora titlului în comedia lui Jovan Sterija Popović „Pokondirena tikva”, în „Romanoslavica”, XXIV, 1986, p. 169-174

Milivoj Pavlović (1891-1974), în SCL, XXVI, 1975, nr. 1, p. 101-103

90 de ani de învățământ slavistic superior la Universitatea din București, „Lumina”, Pančevo, nr. 9/1981; republicat și în „Libertatea”. O versiune sârbocroată au publicat și „Banatske novine”

Neki aspekti delatnosti D. Cikindeala u odnosu na delo D. Obradovića, în *Književna istorija*, IX, nr. 33, 1976, Belgrad, p. 183-18

Nekoliko zapažanja o rumunsko-srpskohrvatskim interferencijama na jezičkom planu, în „Naučni sasatank slavista u Vukove dane”, vol. 6, fasc. 1, Belgrad, 1977, p. 361-371

Note de etimologie sârbocroată (Contribuții la studierea influenței românești), în SCL, XXIII, 1972, nr. 1, p. 69-74

Note etimologice și lexicale, în LR, XX, nr. 7, 1971, p. 342-345

Note slavo-române (În legătură cu etimologiile sârbocroate din DLRM), în „Romanoslavica”, XIV, 1967, p. 461-470

Notes d'étimologie bulgare (Contribution à l'étude de l'influence roumaine), RRLi, XVII, 1972, nr. 2, p. 159-165

O literarizaciji dijalekatske građe u akademijinim rečnicima rumunskog i srpskohrvatskog jezika, 2FL, XXXIII, Novi Sad, 1990, p. 77-78

O rumyno-bolgarskoj antroponimiceskoj interferencii, in „Actes du XI-ème Congrès international des sciences onomastiques”, Sofia, 1974, p. 331-335

Observații asupra segmentului final rom. -uga, in SCL, XXVI, 1975, nr. 3, p. 275-279

Povodom 110. godišnjice od prvih prevoda na rumunski srpskih balada o Kraljeviću Marku, in „Banatske novine”, decembrie 1979

Prisustvo Vukovih dela u rumunskoj filologiji i folkloristici II polovine XIX i početka XX-og veka (Važniji momenti), in „Naučni sastanak slavista u Vukove dane”, vol. 3, Beograd, 1974, p. 391-403

Prilog Petra Skoka upoznavanju rumunsko-jugoslovenskih jezičkih odnosa, in *Radovi Simpozijuma o jugoslovensko-rumunskim jezičko-dijalektalnim interferencijama i filološkim paralelizmima (Zrenjanin, 9-13.X. 1974)*, Zrenjanin, 1977, p. 125-135

Prilozi proučavanju srpskohrvatskog uticaja na rumunski jezik (u vezi sa «turcizmima» u Banatu), in *Radovi Simpozijuma o srpsko(jugoslovensko)-rumunskim odnosima (Vršac, 22-23.V.1970)*, Pančevo, 1971, p. 126-128

Rumano-balgarskite ezikovi vrazki ot sapostavitelno gledane, AUB, Limbi și literaturi slave, tom. XXIII, 1979, nr. 2

Scr. Berbat, Berbatovo, Berbatov(s)ka roum. bārbat, bār bātesc, RRLi, XX, 1975, nr. 1-2, p. 651-652

Sisteme antroponimice locale la sârbii (și croații) din Banat, in „Romanoslavica”, XVII, p. 41-52

Sârbisme și turcisme în Banat, in „Analele Societății de limba română”, vol. 3-4, Panciova-Zrenjanin, 1972-1973, p. 193-200

Serbohorvatskie zaimstvovanija v Oltenii, in *RÉSEE*, II, 1964, nr. 3-4, p. 447-465

Sterija – znalac i istraživač rumunskog jezika, in „Banatske novine”, nr. 3682 (2 oct. 1981), 3683 (9 oct. 1981), 3684 (16 oct. 1981), 3685 (23 oct. 1981)

Takozvani filološki napis Jovana Sterije Popovića „Šta Vlasi o Serbima misle” i njegovo značenje za osvetljavanje Sterijinih odnosa prema rumunskom jeziku, 2 FL, XXXIV, nr. 1, Novi Sad, 1991, p. 77-82

Termes serbo-croates du vocabulaire de la pêche empruntés au roumain, in in „Zbornik za filologiju i lingvistiku”, Novi Sad, XXV/2, 1982, p. 21-36

Toponimi rumunskog porekla u Crnoj Reci, in „Zbornik za filologiju i lingvistiku”, XIX/2, Novi Sad, 1976, p. 105-141

Toponimi rumunskog porekla u S.F.R. Jugoslaviji i njihov značaj za rumunsku dijalektologiju, AUB, seria filologie (limbi slave), nr. 2, 1977, p. 14-20

Tudor Arghezi (1880-1967). Povodom stogodišnjice rođenja, in „Književni život”, XIII, nr. 1, 1980, p. 13-17

Turcizmi – indirektno pozajmice iz srpskohrvatskog jezika u banatskim rumunskim govorima, in „Književni jezik”, Sarajevo, 1977

Vuk Karadžić i rumunski folklor, în „Kovčežić. Prilozi i građa o Dositeju i Vuku”, XIII, 1975, Belgrad, p. 5-14

Vuk Stefanović Karadžić u svesti svojih savremenika Rumuna, în „Književni život”, XX, 1987

II. AUXILIARE DIDACTICE

Ghid de conversație sârbocroat-român, București, Editura Științifică, 1967, 216 p.

Dicționar sârbocroat-român, coautor, București-Pančevo, Editura Științifică, 1970, 688 p.

Учебник по румънски език, Sofia, Nauka i izkustvo, 1976, 213 p.

III. TRADUCERI

- 11 volume de traduceri din sârbocroată